

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus II. Utrùm Angelus potuerit peccare in primo instanti suæ
creationis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

lectionem ita esse conjuncta cum ultimo fine, ut illum necessario amet necessitate non solum specificationis, sed etiam exercitii, imò de facto Angelos ita DEUM naturali dilectione diligere supra disp. 29. A. 2. vidimus: ergo.

Ratio est secundò. Ita se habet Angelus ad prosecutionem finis & beatitudinis naturalis in particulari, sicut se habet homo ad prosecutionem finis & beatitudinis naturalis in communi; sed homo necessitatur saltem quoad specificationem ad ejus prosecutionem, ita ut non possit ab illo deficere; ergo & Angelus hoc modo necessitatur ad prosecutionem finis ultimi, suaque beatitudinis naturalis in particulari. Major probatur. Nam sicuti hominis cognitio incipit ab universalibus, idèque homo primitus determinatur solum ad prosecutionem finis ultimi in universali; sic contra cognitio Angeli incipit à singularibus, idèque determinat ad amorem finis ultimi in particulari.

Ratio est tertio. Ut Angelus directè peccaret contra præcepta, & finem naturalem, deberet habere quemdam errorem & inconsiderationem immediate circa finem & legem naturalem, ut sup. ex Tract. de Vir. & pecc. sed hoc dici non potest; ut patet ex sequentibus: ergo.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò. Inducere alium ad peccandum contra legem naturalem, est peccare directè contra legem naturalem: sed demones expellunt homines in peccata contra naturam: ergo.

Respondeo distinguendo majorem. Inducere alium ad peccandum contra legem naturalem ex odio DEI ut ultimi finis naturalis, est directè contra legem naturalem, concedo, ex odio DEI ut finis supernaturalis, nego majorem. Sed demones ita inducunt homines ad peccatum ex odio DEI ut finis ultimi supernaturalis, concedo; naturalis, nego minorem & consequentiam. Sic enim videtur, tantum indirectè, materialiter & mediatè peccare contra legem naturalem, in quantum peccare contra legem supernaturalem est contra bonam rationem, quod per legem naturalem præcipitur.

Objectiones secundò. Sequeretur, quòd si DEUS condidisset Angelum in statu puræ naturæ sine elevatione in finem supernaturalem, quòd tamen

per observantiam præceptorum naturalium nihil potuisset mereri: consequens est absurdum: ergo. Sequela probatur. Ut Angelus mereretur per observantiam præceptorum, tunc ista deberet ipsi esse libera, sed in statu puræ naturæ observantia præceptorum non esset ipsi libera, cum transgressio illorum ipsi foret impossibilis propter impeccabilitatem circa finem naturalem.

Respondeo negando sequelam & probationem distinguendo: observantia præceptorum deberet ipsi esse libera libertate exercitii & contradictionis, concedo, specificationis & contrarietatis, nego. Ergo, inquis, potuisset non observare illa præcepta, sed non observare est illa transgredi, & peccare,

Respondeo negando sequelam. Potuisset enim in illo statu non facere rem præceptam tantum præcisivè, & in sensu diviso præcepti, non etiam contrariè aut privativè, & in sensu composito præcepti; atqui non observare præceptum facit sensum compositum & privativum. Videntur, quæ in Tract. de incarn. de libertate & merito Christi non obstante ipsius impeccabilitate dicuntur.

Objectiones tertio: Posset Angelus lumine naturali cognoscere finem supernaturalem, quod est absurdum: Sequela probatur. Angelus lumine naturali cognoscit se esse peccabilem: sed non cognoscit se peccabilem circa finem naturalem; ergo circa finem ultimum supernaturalem, & consequenter illum lumine naturali cognoscit.

Respondeo distinguendo sequelam. Posset naturaliter cognoscere finem supernaturalem sub confusa & communi ratione, concedo, sub aliqua distincta & particulari ratione, nego.

Objectiones quartò. Sequeretur ex nostra secunda assertione, quòd Angelus in pura natura conditus foret eò ipsò simpliciter impeccabilis; consequens est contra primam assertionem: ergo & antecedens. Sequela probatur. Non posset peccare contra finem naturalem, neque directè, ut probant nostræ rationes; neque indirectè, cum non esset subordinatus fini supernaturali, ratione cujus subordinationis solummodo potest indirectè peccare contra finem ultimum naturalem: neque contra finem supernaturalem posset peccare, quippe ad quem non est elevatus.

Respondeo negando sequelam; & dico, adhuc posse indirectè peccare contra ultimum finem naturalem, quia haberet potentiam & capacitatem obedientialem etiam in statu puræ naturæ, ut elevaretur ad finem ultimum supernaturalem,

ARTICULUS II.

Utrum Angelus potuerit peccare in primo instanti suæ creationis?

SUMMARI A.

1. Angelus de factò in primo instanti non peccavit.
2. Sed neque in ullo statu naturæ peccare tunc potuit.
3. Primus actus Angeli adscribitur DEO, ut causæ specialiter applicanti.
4. Evasio Adversariorum depellitur.
5. Prima viventis operatio tribuitur generanti.
6. Primus dictamen prædicum Angeli non potuit esse defectuosum.
7. Disparitas inter primum instans Angeli, & hominis perveniens ad usum rationis.
8. Angelus in primo instanti non habuit omnia requisita ad peccandum.
9. Quomodo plus requiratur ad merendum, quam demerendum?

10. Quo-

10. *Quomodo prima operatio Angeli fuerit ex gratia speciali.*

§. I.

Negativa eligitur.

1. Angelum de facto non tantum naturam malum non esse (ut Priscillianista & Manichaei blasphemabant) sed neque suam voluntate & actu libero in primo instanti malum esse, certum est apud Scholasticos, & sequitur ex superioribus dictis in §. 2. & 3. disput. precedenti, ubi ostendimus, Angelum non modo in gratia conditum fuisse, sed etiam in primo instanti suae creationis meruisse. Quæritur ergo, an absolute saltem fieri potuerit, ut Angelus in primo instanti sui esse peccaret? Affirmativa placet Scoto, Suarezio & aliis, negativam S. D. hic a. 4. amplectitur; cum quo fit

2. Conclusio. *Angelus in primo instanti suae creationis peccare non potuit.*

Ratio est primò Angelus aut fuisset conditus in statu puræ naturæ, aut elevatæ in finem supernaturalem. Si in statu puræ naturæ, fuisset non tantum pro illo instanti, sed pro tota sua duratione impeccabilis, ut patet ex §. præced. Si in statu naturæ elevatæ, tunc fuisset conditus in gratia, sed peccatum actuale non potest pro eodem instanti simul stare cum gratia; ergo Angelus in primo instanti suae creationis peccare non potuit.

3. Ratio est secundò. Si Angelus (eadem est ratio de alia quacunque creatura rationali) in primo instanti suae creationis peccaret, illud peccatum esset à DEO, ut causa speciali; sed hoc est impossibile: ergo. Sequela probatur. Respectu illius actus DEUS est causa specialis, ad cuius productionem voluntatem creatam solus & unicus applicat: sed in primo instanti ad actum producendum solus DEUS applicat voluntatem; ergo si ille actus sit peccaminosus, DEUS erit causa specialis illius peccati. Major videtur certa; illa enim est utique causa specialis, præter quam nulla alia est assignabilis, sed in ratione causæ applicativæ ad primam operationem Angeli, nulla est assignabilis præter DEUM: ergo minor etiam probatur. Causa movens & applicans voluntatem ad suam operationem est illa, quæ causat notitiam & practicum dictamen in intellectu, ad quod proximè sequitur operatio ipsius voluntatis: sed in primo instanti solus DEUS potest causare notitiam & dictamen practicum intellectus: nam voluntas Angeli non causat dictamen practicum intellectus, nisi per actum proprium, sed in primo instanti & pro prima operatione non præsupponitur aliquis actus ipsius: ergo sola causa extrinseca, nempe DEUS, qui solus in intellectum Angeli illabitur, potest causare primam notitiam & iudicium practicum, ad quod consequitur operatio voluntatis.

4. Unde non dicas: sufficere, quòd voluntas in primo instanti sit principium elicitive suae operationis, motum à DEO per concursum generalem, quo concurrunt ad omnes operationes. Nam contra est primò. Quòd voluntas non potest esse principium elicitive suae operationis, nisi quantum est applicata & determinata per prævium dictamen practicum intellectus: atqui in illo primo instanti seipsam non applicat ad primam ope-

rationem, aliàs jam non esset prima operatio Angeli contra hypothèsin, & daretur processus in infinitum. Ergo est necesse, ut non tantum DEUS per modum causæ universalis concurrat ad electionem actus, sed etiam ut causando primam notitiam & dictamen practicum intellectus voluntatem specialiter applicet, sicut & ipsa voluntas seipsam ad actus sequentes specialiter applicat, movendo intellectum ad actum Imperii, ut docetur in Tract. de actibus hum.

Contra est secundò. Angelus non peccat nisi seipsum movendo & applicando ad actum peccaminosum (aliàs enim operatio non est contra liberam) sed in primo instanti seipsum non potest applicare & movere ad actum peccaminosum: ergo.

Confirmatur primò Operatio, quæ incipit cum esse rei, tribuitur generanti, & Authori ipsius naturæ: ergo si prima Angeli operatio esset peccaminosa, tribueretur DEO, tanquam Authori naturæ. Antecedens probatur. Prima operatio vitæ est quoddam complementum naturæ, consequens ad inclinationem ipsius: sed hoc tribuitur Authori naturæ, sicut & ipsa naturæ inclinatio, qui enim dat esse, dat etiam consequentia ad esse, quæ de causa motus cordis in animalibus, & motus gravium & levium generanti adscribitur.

Confirmatur secundò. Si Angeli prima operatio esset peccatum, tunc primum iudicium & dictamen intellectus esset defectuosum & erroneum, non enim esset peccatum in voluntate, quamdiu non præcedit error, aut inconsideratio intellectus, veluti supp. ex Tract. de vit. & pecc. Sed primum Angeli iudicium non potuit esse defectuosum aut erroneum; cum enim illa mala cogitatio præcederet omnem liberam electionem, ac determinationem voluntatis, essetque omnium prima, etiam esset necessitudo à DEO immutata & causata, quod implicat.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: Homo perveniens ad instanti perfecti usus rationis potest in illo instanti peccare mortaliter absque hoc inconvenienti, ut illud peccatum DEO ut speciali causa, tribuatur. Ergo etiam Angelus potest in primo instanti peccare mortaliter absque illo inconvenienti. Paritas probatur primò. Quia Angelus in primo instanti habet longè perfectiorem usum rationis, quam parvulus. Secundò. Quia sicut instans creationis est primum instans Angeli, ut Angelus est Angelico modo operans; ita instans nulli rationis est primum instans hominis, ut homo est, & humano modo operans.

Respondeo negando consequentiam. Ratio disparitatis est, quòd instans primæ operationis Angelicæ est Mathematicæ & Physicæ unum: in quo voluntas Angeli simulatè applicatur ad amorem ultimi finis in particulari. Unde cum seipsam juxta supr. dicta applicare non possit ad talem actum, debet à principio extrinseco applicari. Econtra instans usus rationis in homine non est Mathematicæ & Physicæ, sed tantum moraliter unum & integratum ex pluribus instantibus: Nam homo non nisi per discursum & prop-

essum ab actibus imperfectis ad perfectos, & à propositione universali ad particularem tandem pervenit ad ultimum iudicium practicum de ultimo fine in particulari. Complectitur ergo instantans usus rationis aliud instans initiativum, in quo tempore inchoatur discursus practicus, & excitatur cogitatio de prosequenda beatitudine in communi, aliud instans terminativum seu completivum, in quo videlicet completur deliberatio, & formatur ultimum iudicium practicum de ultimo fine in particulari. Operatio respondens instanti initiativo semper est bona, & à DEO specialiter movente & applicante; operatio verò respondens instanti terminativo non semper est bona, nec à DEO specialiter movente, quia voluntas per primam operationem in instanti initiativo jam sufficienter actvata potest defectuose movere, & applicare intellectum, ut in suo discursu male subsumat, ac tandem in ultimo instanti completivo practice inferat, ultimum finem esse collocandum in bono sensibili. Unde defectus operationis in ipsam voluntatem hominis tanquam principium defectuose applicans refunditur.

Objic. secundò. Angelus in primo instanti habuit omnia requisita ad peccandum: ergo tunc potuit peccare. Anteced. probatur. Quia in primo instanti habuit potentiam peccandi (utpote creaturæ ex nihilo) & libertatem: sed hæc sunt requisita sufficientia ad peccandum: ergo.

Respondeo, negando antecedens, & primum membrum probationis distinguo. Habuit in primo instanti potentiam peccandi, & pro illo instan-

ti, nego, pro aliis consequentibus, concedo. Alterum quoque membrum distinguo. Habuit libertatem quoad exercitium tantum, concedo, quoad specificationem, nego.

Instabis primò. Libertas exercitii sufficiebat Angelo ad merendum: ergo etiam ad demerendum. Consequentia probatur. Quia plus requiritur ad meritum, quam ad demeritum, cum bonum sit ex toto, malum verò ex quolibet defectu, ad peccatum sufficiat voluntarium indirectum, non item ad actum bonum.

Respondeo negando consequentiam, ejusque probationem distinguo, plus requiritur ad meritum, quantum ad causas bonitatis, concedo, quantum ad causas libertatis, nego. ad meritum quippe (juxta doctrinam Thomistarum de merito Christi) sufficit libertas quoad exercitium, quæ salvatur per propositionem objecti, hic & nunc eligendi, ut tamen posset absolute non eligi; ad peccandum verò requiritur libertas contrarietatis ad bonum & malum.

Instabis secundò. Prima Angelorum operatio bona & supernaturalis fuit ex gratia speciali: ergo potuit DEUS denegare illam gratiam, sed si denegasset, tunc Angelus peccasset: ergo prima Angeli operatio potuit esse peccatum.

Respondeo, est ex gratia speciali, quatenus illa gratia est supernaturalis, & causativa valoris meritarii, concedo, quatenus est impeditiva peccati, nego. Sic enim est beneficium generale debitum Jure creationis, non verò gratia specialis.

ARTICULUS III.

Quodnam fuerit, aut potuerit esse primum Angeli peccatum?

SUMMARI A.

1. In Angelo non potest esse veniale peccatum.
2. Sine peccata spiritalia quoad affectum, alia quoad reatum possunt esse in Angelis.
3. Status questionis.
4. Superbia aliter generaliter, aliter accipitur specialiter.
5. Superbiam fuisse primum peccatum Angeli docet Auctoritas.
6. Nec aliud potuisse esse probat ratio.
7. Non subdi regule superioris aliquando est peccatum inobedientie, aliquando superbia.
8. Non semper est conditio generalis.
9. Demon voluit DEO subijci in actu exercitio, non in actu signæ.
10. Excluditur luxuria spiritalis.
11. Item inobedientia & invidia à primo peccato Angeli.

§. I.

Præsupposita.

Suppono primò. Angelum non posse peccare venialiter: Primò: quia veniale committitur vel propter imperfectam deliberationem, vel propter levitatem materiæ, unde peccans venialiter non tam deordinatur ab ultimo fine, quam à medio ad finem: sed neutrum de Angelo dici potest.

Non quòd peccet propter imperfectam deliberationem, quia ista repugnat cum modo Angelico

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I.

operandi: non propter levitatem materiæ, quia, quoties Angelus peccat, toties errat circa finem simpliciter ultimum, quem in omni sua operatione efficaciter attingit. Unde licet aliquando demones videantur aliquid leve peccatum committere, v. g. inducendo homines in aliquam venialem levitatem, mendacium, &c. semper tamen peccant mortaliter, eò quòd hæc omnia faciunt ex fine mortaliter malo, nempe ex odio DEI.

Secundò. Angelus Viator in statu gratiæ constitutus non est minoris perfectionis, quam Adamus in statu innocentie; sed iste non potuit peccare venialiter uti Thomistæ docent in 1. secundæ; ergo nec Angelus Viator in statu gratiæ. Dixi Angelus Viator in statu gratiæ: nam si Angelum consideras extra statum viæ ac gratiæ, jam alio & novo titulo ipsi repugnabit peccare venialiter: aut enim erit in statu puræ naturæ, & sic esse impeccabilem superius dictum est: aut in statu beatitudinis æternæ, & sic ex vi status beatifici est ab intrinseco impeccabilis, juxta ea, quæ docentur de Act. hum. aut in statu damnationis, & sic demones semper peccant mortaliter, eò quòd immobiliter adhaerent ultimo fini inordinato & omnia ex ejus intentione operentur, veluti disp. seq. exponemus.

Suppono secundò. Licet omnia peccata etiam carnalia, quoad reatum & imputationem possint esse in demones, cum vide licet suadendo homi-

○ ○